

רעפ 1348-02-25 - אמיר זאיד נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 1348-02-25

לפני: כבוד השופט חאלד כבוב

המבקש: אמיר זאיד
נגד

המשיבה: מדינת ישראל
בקשת רשות לערער על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד השופטים ח' מרים-לומפ, א' נחלון וא' גורדון) בע"פ 46233-07-24 מיום 29.12.2024.

בשם המבקש:

החלטה

1. לפניי בקשת המבקש, שאינו מיוצג בידי עורך-דין, למתן רשות לערער על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד השופטים ח' מרים-לומפ, א' נחלון וא' גורדון) בע"פ 46233-07-24 מיום 29.12.2024. בגדרו של פסק הדין מושא הבקשה נדחה ערעור המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בירושלים (כבוד השופטת ס' אלבו) בת"פ 49396-02-21 מיום 14.07.2024, במסגרתו הוטל עליו עונש מאסר בן 11 חודשים; מאסר מותנה בן 9 חודשים, למשך שלוש שנים מיום שחרורו; וקנס בסך של 35,000 מחולק ל-70 תשלומים שווים, או 140 ימי מאסר תמורת הקנס. כן נדחה ערעורו על החלטת בית משפט השלום מיום 20.09.2023, במסגרתה נדחתה, באופן מנומק ומפורט, בקשתו של המבקש לחזור בו מהודאתו. למען הסדר הטוב יוסבר כי ההודאה ניתנה במסגרת הסדר טיעון ללא הסכמה עונשית, שכלל תיקון של כתב האישום והפניית המבקש לתסקיר, ובעטיה של אותה הודאה המבקש הורשע ביום 01.02.2023.

2. בתמצית יוסבר כי המבקש הורשע בשלושה אישומים שונים, שהם חלק מכתב אישום רחב שהוגש בפרשה רבת נאשמים ואישומים. בגין האישום הראשון בו הודה, הורשע המבקש ב-235 עבירות לפי סעיף 117(א)(5) לחוק מס ערך מוסף התשל"ו-1975, (להלן: חוק מע"מ); וגם בכך שפעל להביא לכך שאדם אחר יתחמק מתשלום מס בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף

עמוד 1

117(ב1) בצירוף סעיף 117(ב2)(3) לחוק מע"מ. כפי שהוסבר על-ידי בית משפט השלום, הנסיבות המחמירות התבטאו בסכום המס העולה על כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). בגין האישום השני בו הודה המבקש, הוא הורשע ב-13 עבירות של הגשת דוחות כוזבים במטרה להתחמק מתשלום מס בנסיבות מחמירות לפי סעיף 117(ב1)(1) יחד עם סעיף 117(ב2)(3) לחוק מע"מ. כמו כן, המבקש הורשע גם בשימוש במרמה ובתחבולה במטרה להתחמק מתשלום מס, עבירה לפי סעיף 117(ב8) לחוק מע"מ. בגין האישום השלישי בו הודה, הורשע המבקש ב-260 עבירות של הוצאת חשבונות מס מבלי שהיה זכאי לעשות כן לפי סעיף 117(א)(5) לחוק מע"מ. בנוסף, המבקש הורשע גם בכך שפעל להביא לכך שאדם אחר יתחמק מתשלום מס בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 117(ב1) לחוק מע"מ בצירוף סעיף 117(ב2)(3) לחוק מע"מ. כאשר גם במקרה זה, הנסיבות המחמירות מתבטאות בסכום המס העולה על כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

3. במסגרת ההחלטה מיום 20.09.2023 דן בית משפט השלום בטענות המבקש, לפיהן הוא "הוטעה על ידי בא כוחו דאז (עו"ד מאהר חנא) שעל סמך דבריו פעל, שכן עברית אינה שפת האם שלו, וכי נמנע ממנו להבין את אשר התרחש בדיון עקב מצבו הבריאותי. לטענתו, בא כוחו הסביר לו כי העונש שיוטל עליו לא יכלול מאסר בפועל. לאחר מספר ימים התקשרה אליו התובעת על מנת לזמנו כעד בתיק אחר, ומשבירר את העניין מולה ואמר לה כי בא כוחו הסביר לו כי העונש לא יכלול מאסר בפועל, השיבה לו התובעת כי אין זה נכון". כן נדרש בית המשפט לטענות המדינה, ולתגובת בא-כוחו דאז שהכחיש כי הטעה את המבקש וביקש להשתחרר מייצוג. בהמשך לכך, בית המשפט דן, באופן ממצה, ביישום הדין, בראי סעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, בגדרו נקבע כי "הודה הנאשם בעובדה... רשאי הוא בכל שלב של המשפט לחזור בו מן ההודיה, כולה או מקצתה, אם הרשה זאת בית המשפט מנימוקים מיוחדים שיירשמו", ופסיקת בית משפט זה, ואמות המידה שהתפתחו בנדון בכל הנוגע לבחינת פגם ברצונו החופשי של הנאשם בעת מתן הודאתו; כשל חמור בייצוג המשפטי; ורצונו הכן של הנאשם להביא לחשיפת האמת העובדתית. בסופו של דבר נקבע, כי לא הוכחה טענת המבקש כי הובטח לו, על-ידי בא כוחו, כי לא יושת עליו עונש של מאסר, בפרט משום שהסדר הטיעון, שהיה ברור למבקש כעולה מפרוטוקול הדיון, לא כלל הסכמה עונשית כאשר כל צד היה רשאי לטעון לעונש בחופשיות. בית המשפט דחה גם את הטענה להתקיימות העילה של פגם ברצון. זאת, תוך שהובהר כי המבקש, "בדומה ליתר הנאשמים באותה הפרשה, דובר את השפה העברית על בוריה, ועל כן לא היה צורך בנוכחות מתורגמן בדיון. משמעות ההודאה הוסברה ל[מבקש] על ידי בית המשפט, והתרשמתי כי הבין היטב את המשמעויות הנגזרות ממנה. עוד אוסיף, כי סניגורו הקודם של ה[המבקש] דובר את השפה הערבית, כך שלא ייתכן ש[המבקש] לא הבין את הדברים שאמר לו סניגורו". אשר לטענות בדבר מצבו הרפואי הודגש כי אלו "נטענו בעלמא מבלי שנתמכו במסמכים רפואיים, בדיון שנערך בפני לא הועלתה טענה מעין זו, ואף לא התרשמתי כי [המבקש] אינו חש בטוב". לסיום הודגש כי אין חשש לעוול או עיוות דין משעה שהמבקש "לא העלה טענות בנוגע לחפותו ולמעשה מדובר בבקשה הנובעת משיקולים תועלתיים".

4. כאמור, בפסק דינו מיום 29.12.2024 דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש על

שני חלקיו. אשר לדחיית בקשתו לחזור בו מהודאתו, אימץ בית המשפט המחוזי את נימוקי בית המשפט שלום תוך שהוגש כי אכן, "מפרוטוקול הדין עולה כי לא הייתה הסכמה לעניין עונשו של מר זאיד. בית המשפט אף ציין שהוא עצמו הסביר זאת למר זאיד. בית המשפט הוסיף, על יסוד התרשמותו הישירה, כי מר זאיד 'דובר את השפה העברית על בורייה', ועל כן הדעת נותנת כי הבין את מה שנאמר. יוער, כי גם בא כוחו של מר זאיד במועד ההגעה להסדר, עו"ד מאהר חנא, ובאת כוחו לאחר מכן עו"ד ליזה זלטין, ציינו כי הוא דובר עברית היטב. עו"ד חנא הוסיף וציין כי מר זאיד לא הוטעה, וכי השיקולים בהגעה להסדר הטיעון היו ידועים לו היטב, כך גם השלכותיו. כמו כן לא מצאנו ביסוס מספק לטענות בדבר מצבו רפואי חריג של מר זאיד בעת הצגת ההסדר, המצדיק לאפשר לו לחזור בו מהודאתו". הערעור על גזר הדין נדחה, לאחר שבית המשפט עמד על המדיניות שהתווה בית משפט זה, בכל הנוגע לצורך ב"ענישה מחמירה ביחס לעבירות מס, וזאת בין היתר בשל פגיעתן הקשה בקופה הציבורית, היקפן והקושי לגלותן. נקבע, בין השאר, כי 'חומרתן של עבירות המס מחייבת, ככלל, לתת ביטוי ממשי במסגרת מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח' [...]. כן הודגש כי "בצדק לא מצא בית משפט קמא בנימוקים [...] טעם מספק שלא להטיל על [המבקש ונאשם נוסף] עונשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. יש לציין בהקשר זה גם את הרושם המעורב שעלה מתסקירי שירות המבחן בנוגע למר זאיד [...], בדגש על קשיי נטילת האחריות ונכונות לתהליך טיפולי. אשר למשך המאסר, הרי שמהשיקולים הנזכרים לא מצאנו עילה להתערב במשך המאסר שהוטל על מר זאיד".

5. המבקש מיאן מלהשלים עם פסק דינו של בית המשפט המחוזי, ומכאן הבקשה שלפניי, שנסובה אך "בעניין החזרה מהודאה". בגדרה, חזר המבקש, בעיקרו של דבר, על טענותיו שנדחו זה מכבר על-ידי בתי המשפט דלמטה.

הכרעה

6. דין הבקשה להידחות.

7. ההלכה הפסוקה היא כי רשות לערער ב'גלגול שלישי' שמורה למקרים חריגים, בהם מתעוררת שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים, או בנסיבות המקימות חשש לעיוות דין, או אי צדק חמור שנגרם למבקש (רע"פ 643/24 חודוס נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (29.01.2024)). הבקשה שלפניי לא באה בקהל אותם מקרים חריגים - רחוק מכך. הבקשה נטועה כולה בדלת אמות עניינו הפרטני של המבקש, והיא למעשה מכילה אך ורק טענות ערעוריות מובהקות.

8. למען הסר ספק יובהר, כי לאחר עיון אף אני סבור כי אין בנדון עילה לחזקה מהודאה וכי אין בנמצא חשש לעיוות דין או אי צדק המצדיקים מתן רשות לערערה בקשר זה. בתי המשפט התייחסו לטענות המבקש באופן ממצה, תוך שהם מוודאים כי בהודאתו לא נפל כל פגם. אף לגופו של עניין לא מצאתי ממש בטענות המבקש. כפי שיצא לי להבהיר לאחורונה:

"על-פי סעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי, נאשם רשאי לחזור בו מהודאתו, בכל שלב של המשפט, אם הרשה זאת בית המשפט 'מנימוקים מיוחדים שיירשמו'. בפסיקה התבססו שלוש עילות מרכזיות, שבהתקיים אחת מהן ישקול בית המשפט להתיר לנאשם לחזור בו מהודאתו:

פגם ברצון החופשי; כשל בייצוג המשפטי; ורצון כן בחשיפת האמת העובדתית [...]. עוד נקבע בפסיקה, כי המבחן העיקרי שעל פיו תוכרע בקשתו של נאשם לחזור בו מהודאתו, הוא 'מבחן המניע' - קרי הסיבה לבקשת הנאשם לחזור בו מהודאתו. במסגרת כך, בית המשפט נדרש לבחון האם לנאשם יש רצון כן ואמיתי להוכיח את חפותו ולחזור בו מהודאת שווא שמסר, או שמא מדובר בתכסיס טקטי שנועד להשיג תועלת משפטית כלשהי [...].

13. לצד כל האמור, נקבע בפסיקה כי יש משמעות רבה לשאלת העיתוי, [...] בהקשר זה הובהר בפסיקה, כי 'מבחן העיתוי איננו אלא כלי עזר משפטי, לצורך הכרעה במבחן המניע' [...], וכי 'מבחן העיתוי איננו חזות הכל' [...]. בתוך כך נקבע, כי אף במצב שבו נאשם ביקש לחזור בו מהודאתו בטרם מתן גזר הדין, אין להיעתר לבקשה באופן אוטומטי, אלא נדרש להתחשב ביתר הנסיבות. כך למשל, נקבע כי תיתכן תכסיסנות מצד נאשם גם טרם מתן גזר הדין, כאשר הוא מסכים להסדר טיעון ומתחרט, לאחר שהוא מגלה ששירות המבחן ערך בעניינו תסקיר שלילי, העלול להשפיע לרעתו בשלב הטיעונים לעונש [...]" (ע"פ 5373/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 12-13 (10.10.2024)).

במכלול נסיבות העניין, אכן דומה כי מדובר היה בבקשה תועלתנית, ומועד העיתוי, בראי המבחנים המצוטטים, מעורר אי נוחות; כאשר לא בכדי טענה המדינה בתגובתה לבקשתו לחזרה מהודאה כי "עיתוי הבקשה מעורר חשד שמא מדובר במהלך טקטי, בניסיון להימנע מלהעיד בתיק אחר, אליו זומן על ידי נציגת התביעה, שכן הבקשה הוגשה לאחר שזומן להעיד בתיק האחר". על כן, בדין נדחתה בקשתו של המבקש לחזור בו מהודאתו.

9. סוף דבר הוא כי הבקשה לא עומדת באמת המידה המחמירה למתן רשות לערער ב'גלגול שלישי' והיא נדחית בזאת; ממילא נדחית הבקשה לעיכוב ביצוע שהוגשה בצדה. לפני ולפנים משורת הדין, מועד התייצבותו של המבקש למאסר נדחה בזאת עד ליום 16.03.2025, תוך שיתר ההנחיות שבפסקה 20 לפסק הדין קמא - בעינן עומדות.

ניתנה היום, כ"א שבט תשפ"ה (19 פברואר 2025).

חאלד כבוב
שופט